

Nyt fra historisk Videnskab i Ind- og Udland.

Flere Gange er der her i Tidsskriftet (saaledes S. R. II, 99 f., III, 37 ff.) dvælet ved den oftere fra tysk Side hørte Paastand om, at Vestjydernes Talesprog ikke var dansk. Januarforeningen har derfor forelagt bekendte tyske Sprogmand følgende Udtalelse med Forespørgsel, om de kunde tiltræde den: „Om Vestjydskens Danskhed er der ingen Strid mellem tysk og dansk Videnskab“. Denne Erklæring er bleven underskrevet af Prof. O. Behaghel, Giessen, Prof. H. Collitz, Baltimore, Prof. S. Feist, Berlin, Prof. A. Gebhardt, Erlangen, Prof. H. Gering, Kiel, Prof. A. Heusler, Berlin, Prof. H. Hirt, Giessen, Prof. O. Jiriczek, Würzburg, Prof. E. Mogk, Leipzig, Prof. R. Much, Wien, Pr. Docent Wolf von Unwerth, Marburg, Prof. F. Wrede, Marburg.

J. S.

Ved kgl. Anordning af 1814 med dertil knyttet „Reglement“ gaves der i borgerlig Henseende de danske Jøder i alt væsentligt samme Rettigheder og Pligter som andre danske Borgere, og deres Samfunds Administration m. v. ordnedes. Paa Hundredaarsdagen herfor har en Kreds af Mosaisk Trossamfunds Medlemmer ladet udgive *Mindeskraft i Anledning af Hundredaarsdagen for Anordningen af 29. Marts 1814*. Det indeholder, udarbejdet af Raadhusbibliotekar Jul. Salomon, først en kort Oversigt over Jødernes Stilling i Udlandet (Europa) hovedsagelig i det 18. Aarh., dernæst en mere udførlig Rede-

gørelse for deres Forhold i Danmark i de ca. halvandet Hundrede Aar fra deres første Bosættelse her indtil 1814.

I en værdig og dog upedantisk Stil fremstilles, støttet paa adskilligt Materiale, de vanskelige Kaar, hvorunder Jøderne i Danmark levede, men som gennemgaaende dog var bedre end i andre Lande, fordi Jøderne i disse langt mere end hos os led under en fanatisk, inhuman Tradition og Autoriteternes Vilkaarlighed. Ogsaa „Oplysningstidens“ Krav kommer herhjemme mere end andetsteds Jøderne blivende til gode, men i selve det dansk-jødiske Samfund opstaar der samtidig stærke Brydninger mellem en stivnet og stivsindet Ortodoksi, forbundet med Frygt for Amalgamering, og friere Ideer forbundet med Ønsker om aandelig Vekselvirkning med Omverdenen. Skildringen heraf faar yderligere Fylde gennem de mange interessante Bilag, og den hele Redegørelse viser, hvordan Bestræbelserne baade ude- og indefra tilsidst fører til den formelle Ligestilling, som Ao. af 1814 giver Udtryk for, og som i Tiden derefter følges af den reale, hvorved danske Jøder bliver danske.

Skriftets sidste Del optages af Arkivalia ved Bibliotekar Fischer. Disse Gengivelser (delvis fotografiske) af Epitafier, Testamenter, Kontrakter, Skifteregistreringer, Lister over Foræningsmedlemmer m. v., i Original og i Oversættelser og forsynede med personalhistoriske Noter — et med megen Omhu og Kyndighed foretaget Arbejde —, frembyder en ikke ringe almen Interesse ved Siden af den lokale og specielle. Som Helhed gør det smukt udstyrede Jubilæumsskrift baade Udgivere og Forfattere Ære.

M. R-n.

Ifølge Meddelelser i Dagspressen og i en Artikel i „Svensk Tidskrift“ 1914, 2. Hefte af Professor i Lund Sam. Clason, er Henning Hamiltons Papirer den 16. Januar 1914 paa Hundredaarsdagen efter hans Fødsel for største Delen blevet tilgængelige for Offentligheden. Bl. a. Professor Clason er beskæftiget med Undersøgelsen og Bearbejdelsen af dette betydningsfulde Efterladenskab; han har i svensk „Historisk Tidskrift“ 1914, 2. Hæfte, offentliggjort en Afhandling „Skodsborgmötet och Ulriksdalskonferensen“, hvor han har anvendt Dele deraf.